

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

29.05.2018 № 03-1134

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради України
Парубію А. В.

Щодо результатів аудиту

Шановний Андрію Володимировичу!

На засіданні Рахункової палати було розглянуто та затверджено Звіт про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених на захист від шкідливої дії вод та розвиток водного господарства на території Одеської, Миколаївської та Херсонської областей і за підсумками його обговорення прийнято рішення.

На виконання вимог частини першої статті 37 Закону України "Про Рахункову палату" інформуємо.

Питання, які впливають на соціально-економічний та екологічний стан адміністративно-територіальних одиниць країни, а саме, забезпечення централізованим водопостачанням сільських населених пунктів, що користуються привізною водою, розбудова та утримання у функціональному стані системи протипаводкового захисту та розвиток меліорації земель, потребують негайного вирішення.

Проведений захід державного зовнішнього фінансового контролю засвідчив, що близько тисячі сільських населених пунктів Одеської, Миколаївської та Херсонської областей (40 відс. їх загальної кількості) з населенням майже півмільйона осіб не мають централізованого водопостачання. У 70 відс. таких населених пунктів сільські жителі користуються привізною водою, яка за показниками якості не відповідає встановленим вимогам.

Зберігаються ризики затоплення на території Одеської, Миколаївської та Херсонської областей 418 населених пунктів (з населенням близько 500 тис. чоловік) та 200 тис. га сільськогосподарських угідь.

Система протипаводкового захисту на українській ділянці річки Дунай не гарантує захисту від затоплення 46 населених пунктів, 160 тис. га сільгоспугідь і 120 народногосподарських об'єктів.

На території Одеської, Миколаївської та Херсонської областей вже понад 10 років не використовуються меліоративні системи на майже 500,0 тис. га сільськогосподарських земель та понад 200 насосних станцій.

Аудиторами Рахункової палати встановлено, що водогосподарськими організаціями Одеської, Миколаївської і Херсонської областей, які перебувають у віданні Державного агентства водних ресурсів України, протягом 2015–2017 років за відповідними бюджетними програмами використано

3 560,3 млн грн, з яких **946,9** млн грн (**26,6** відс.) – із загального фонду державного бюджету та **2 613,4** млн грн (**73,4** відс.) – спеціального. При цьому видатки на утримання становили **3 373,5** млн грн (**94,7** відс.) і лише **186,8** млн грн (**5,3** відс.) – видатки розвитку. Використання зазначеного обсягу бюджетних коштів дало змогу забезпечити водними ресурсами населення цих областей та подачу води споживачам агропромислового комплексу, а також здійснити окремі заходи за видатками розвитку в межах визначених обсягів.

Проте, **через відсутність фінансових ресурсів**, питання забезпечення **централізованим водопостачанням** сільських населених пунктів, **розбудови та утримання** у функціональному стані **систем протиаводкового захисту та розвитку меліорації земель** залишаються **невирішеними**. Як наслідок, зростають **ризики виникнення надзвичайних ситуацій**, **знижується якість води та зменшуються обсяги виробництва сільськогосподарської продукції**, а **отже, виникають загрози національної та продовольчої безпеки країни**.

Разом з тим аудит засвідчив, що навіть в умовах обмеженого **фінансового ресурсу учасниками бюджетного процесу** (головний розпорядник – Міністерство екології та природних ресурсів та розпорядник другого рівня – Державне агентство водних ресурсів) **не забезпечено своєчасного та повного прийняття управлінських рішень, належного планування та ефективного і законного використання коштів державного бюджету**. У результаті кошти державного бюджету у сумі **1,9** млн грн **використано з недотриманням норм бюджетного законодавства, 1,4** млн грн – **нерезультативно та непродуктивно, а 9,6** млн грн – **через неефективне управління у зв'язку з невикористанням повернено до державного бюджету**. Учасниками бюджетного процесу **не дотримувалися вимоги законодавчих та нормативних актів і при плануванні видатків державного бюджету, а саме в частині належного їх обґрунтування**. Таких порушень аудиторами встановлено майже на **370** млн грн бюджетних коштів.

Несвоєчасне та неповне прийняття управлінських рішень учасниками бюджетного процесу, включаючи водогосподарські організації, та **неналежний стан внутрішнього контролю не сприяли зростанню обсягів надходжень до спеціального фонду водогосподарських організацій, який є основним джерелом їх фінансування**. Зокрема, через **недостатнє здійснення заходів з енергозбереження**, а саме з установлення на насосних станціях багатотарифних лічильників та ультразвукових витратомірів, **втрачається економія** по витратах на електроенергію **щорічно майже на 25** млн гривень. При цьому для завершення здійснення таких заходів на вказаних об'єктах потреба в коштах становить лише **10** млн гривень.

Додатковим **навантаженням** на державний бюджет є **утримання елементів меліоративних систем, які не використовуються** (з **2260** насосно-силових агрегатів та **792** од. трансформаторного обладнання, які перебувають на балансі водогосподарських організацій Одеської, Миколаївської та Херсонської областей, протягом 2015–2017 років не використовувалося **1401** од. (**62** відс.) та **412** од. (**52** відс.) відповідно). При цьому на **утримання** таких об'єктів за вказаний період витрачено майже **31** млн грн бюджетних коштів.

Додатковими витратами водогосподарських організацій є також **витрати на ліквідацію аварій** на міжгосподарських трубопроводах, які відбуваються **через значну зношеність** елементів меліоративних систем (у 2015–2017 роках на ліквідацію **849** аварій витрачено **668,5** тис. гривень). При цьому розрахункова вартість втраченої через аварії **605,9** млн куб. м води становить **727,1** млн гривень.

Аудиторами Рахункової палати встановлено, що на території Одеської, Миколаївської та Херсонської областей **155** зрошувальних і дренажних насосних станцій, **38** головних водозабірних споруд із джерел зрошення, **451,6** км постійної зрошувальної мережі (в тому числі **159,8** км каналів, **122,1** км лоткової мережі та **169,7** км трубопроводів, **126** точок водовиділу зрошувальної мережі) **потребують невідкладного капітального ремонту та реконструкції.**

Скорочується протяжність меліоративної системи **через численні факти крадіжок** елементів водогосподарських систем (у період 2015–2017 років **протяжність** меліоративних систем на території Одеської, Миколаївської та Херсонської областей **скоротилася на 460 метрів**, з ладу **виведено 68** од. насосно-силового обладнання та **пошкоджено 896 метрів електромереж**, **обсяг** нанесених державі **збитків** становив **5,4** млн гривень).

Разом з тим з **81** відкритих кримінальних проваджень за фактами крадіжок майна водогосподарських організацій винні особи встановлені лише за **12**, а обсяг відшкодованих збитків становив лише **110,7** тис. гривень. При цьому за **69** кримінальними провадженням винних осіб не встановлено, нанесені державі збитки не відшкодовано.

В результаті **неналежного здійснення** водогосподарськими організаціями **контролю відповідальності** за порушення договору про надання послуг (Цивільний кодекс України, статті 901–907), а саме щодо своєчасної оплати за надані послуги в рамках договорів, а також оплати штрафних санкцій за неналежне виконання зобов'язань з боку контрагентів, **втрати надходжень** до спеціального фонду державного бюджету в результаті **списання дебіторської заборгованості за доходами** у 2015–2017 роках становили **829,1** тис. гривень. Потребує посилення і претензійно-позовна робота.

Проведений аудит також засвідчив, що **законодавчі акти** в сфері розвитку водного господарства та захисту від шкідливої дії вод за окремими нормами **потребують подальшого удосконалення та узгодження.** Зокрема, Закон України „Про меліорацію земель” (абзац другий статті 16) та Водний кодекс України (пункт 1 частини першої статті 16) потребують узгодження в частині повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері меліорації.

Загальнодержавна цільова програма розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року має бути приведена у відповідність із вимогами Закону України “Про державний бюджет” на наступні періоди, зокрема в частині визначення головних розпорядників бюджетних коштів за цією Загальнодержавною програмою.

Крім того, Загальнодержавна програма потребує:

- уточнення в частині джерел та обсягів фінансування регіональних програм (заходів) щодо розвитку водного господарства згідно з вимогами

Законів України: від 24.05.2012 № 4836 (пункт 4 розділу II), від 07.12.2017 № 2223 (в частині зосередження з 01.01.2018 в місцевих бюджетах 55 відс. екологічного податку) та від 25.06.1991 № 1264 (в частині використання коштів екологічного податку для забезпечення здійснення природоохоронних заходів, включаючи захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь);

- визначення додаткових джерел та обсягів фінансування її заходів і відповідних регіональних програм з урахуванням політики децентралізації державних фінансів та із застосуванням як механізмів державно-приватного партнерства, так і державної підтримки, зокрема, шляхом пільгового кредитування, лізингу, відшкодування витрат.

Водночас існує потреба в розробленні та прийнятті Стратегії збереження та розвитку зрошувальних систем та зрошуваних земель в Україні з урахуванням необхідності здійснення інвентаризації систем зрошення та зрошувальних земель; оцінки стану їх фактичної придатності до використання та економічної доцільності відновлення до стану належного використання; визначення додаткових джерел та обсягів фінансування заходів із збереження та розвитку зрошувальних систем та зрошуваних земель в Україні.

Про результати зазначеного аудиту поінформовано Раду національної безпеки і оборони України.

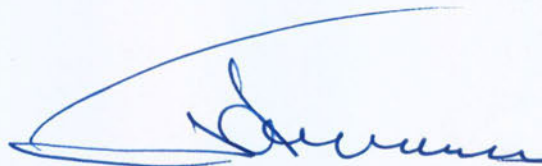
Відомості про результати аудиту у формі рішення Рахункової палати надіслано Кабінету Міністрів України. Рішення Рахункової палати та звіт – Міністерству екології та природних ресурсів України і Державному агентству водних ресурсів України для усунення виявлених порушень і недоліків.

Звіт, рішення Рахункової палати та матеріали реагування об'єктів контролю будуть розміщені на офіційному веб-сайті Рахункової палати.

Враховуючи викладене, Рахункова палата вважає за доцільне запропонувати розглянути питання забезпечення централізованим водопостачанням сільських населених пунктів, що користуються привізною водою, розбудови та утримання у функціональному стані системи протиаводкового захисту та розвитку меліорації земель на спільному засіданні комітетів Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи і з питань аграрної політики та земельних відносин.

З повагою

Голова

В. В. Пацкан